
PWYLLGOR CRAFFU CORFFORAETHOL DYDD IAU, 16 MEHEFIN 2016

Yn bresennol: Y Cynghorydd Jason Humphreys (Cadeirydd);
Y Cynghorydd W.Roy Owen (Is-gadeirydd).

Y Cynghorwyr:- Trevor Edwards, Aled Wyn Jones, Charles W.Jones, Dyfrig Jones, June Marshall, Michael Sol Owen, Eirwyn Williams, Gethin Glyn Williams, John Wyn Williams ac R.H.Wyn Williams.

Swyddogion yn bresennol: Vera Jones (Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Yn bresennol ar gyfer eitem 6 isod:-

Y Cynghorydd Peredur Jenkins (Aelod Cabinet Adnoddau)
Dewi Morgan (Uwch Reolwr Refeniw a Risg)
Nia Davies (Rheolwr Polisi Cynllunio)

Yn bresennol ar gyfer eitemau 7 ac 8 isod:-

Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn (Dirprwy Arweinydd)

Yn bresennol ar gyfer eitem 9 isod:-

Y Cynghorwyr:- Stephen Churchman, Annwen Daniels, Annwen Hughes, Eric Merfyn Jones, Dilwyn Morgan, Caerwyn Roberts, Mike Stevens a W.Tudor Owen (aelodau o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau)

Y Cynghorydd Dafydd Meurig (Aelod Cabinet Cynllunio)
Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Adran Rheoleiddio Dros Dro)
Dafydd Gibbard (Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol)

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Anwen Davies, Lesley Day, Elwyn Edwards, Gweno Glyn, Linda Morgan, Angela Russell, Glyn Thomas a Hefin Underwood.

1. ETHOL CADEIRYDD

PENDERFYNWYD ethol y Cynghorydd Jason Humphreys yn gadeirydd y pwyllgor hwn am 2016/17.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

PENDERFYNWYD ethol y Cynghorydd W.Roy Owen yn Is-gadeirydd y pwyllgor hwn am 2016/17.

3. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 14 Ebrill, 2016 fel rhai cywir.

5. YMATEB Y CABINET I ARGYMHELLION Y PWYLLGOR CRAFFU CORFFORAETHOL

Cyflwynwyd – adroddiad gan y cyn-gadeirydd, y Cynghorydd Dyfrig Jones, yn adrodd yn ôl ar ymateb y Cabinet i argymhellion y pwyllgor hwn mewn perthynas â'r materion a ganlyn:-

- Strategaeth Caffael Cyngor Gwynedd: Rheolaeth Categori a Chadw'r Budd yn Lleol;
- Strategaeth Technoleg Gwybodaeth Drafft;
- Budd i Wynedd o Gadw'r Dreth Fusnes.

Nodwyd na chafwyd trafodaeth fanwl ar argymhellion y craffwyr parthed y Strategaeth Technoleg Gwybodaeth Drafft gan fod y Cabinet yn symud ymlaen i drafod y strategaeth yn ystod cyfarfod y diwrnod hwnnw, ond bod sylwadau'r craffwyr wedi'u hystyried fel rhan o'r drafodaeth honno.

Ychwanegodd yr Aelod Cabinet Adnoddau fod y Cabinet wedi mabwysiadu'r Strategaeth Technoleg Gwybodaeth erbyn hyn a bod yr adran wedi derbyn adnoddau ychwanegol ar gyfer ei gweithredu.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

6. ADRODDIAD YR YMCHWILIAD TAI GWYLIAU A THRETHI

Cyflwynwyd – adroddiad yr Ymchwiliad Tai Gwyliau a Threthi.

Gosododd y Cadeirydd y cyd-destun gan wahodd y Cynghorydd Eirwyn Williams, Cadeirydd yr Ymchwiliad, i gyflwyno'r adroddiad yn ffurfiol i'r pwyllgor ac i'r Aelod Cabinet Adnoddau.

Wrth gyflwyno'r adroddiad, diolchodd y Cynghorydd Eirwyn Williams i aelodau'r ymchwiliad a'r swyddogion am eu holl waith, gan hefyd ddiolch i'r swyddogion proffesiynol o'r tu allan i'r Cyngor oedd wedi rhoi o'u hamser i ddod i siarad gyda'r aelodau fel rhan o'r ymchwiliad.

Yn ystod y drafodaeth:-

- Nodwyd y gwelir cynnydd parhaus yn nifer y tai sy'n trosglwyddo o'r gyfundrefn Treth Cyngor i'r gyfundrefn Trethi Annomestig a bod angen parhau i bwysu am newid yn y ddeddfwriaeth.
- Awgrymwyd y dylai'r Aelod Cabinet gysylltu â chynghorau eraill er mwyn sicrhau eu bod hwythau'n llawn ddeall y sefyllfa.
- Nodwyd bod y trosglwyddiadau hyn yn fgygythiad i sylfaen y Dreth Gyngor.
- Holwyd a ellid dadlau bod Gwynedd yn achos arbennig yn wyneb y nifer uchel o dai mewn aml-feddiannaeth o fewn y sir a bod hynny'n cael ei adlewyrchu gan y Llywodraeth yn eu setliad grant blynyddol.
- Mynegwyd siomedigaeth nad oedd yn hysbys i aelodau'r pwyllgor craffu cyn cyfarfod y Cyngor ar y 3ydd o Fawrth fod angen rhagrybudd o flwyddyn i godi premiwm ar ail gartrefi a bod yr ymchwiliad wedi'i roi fel rheswm dros beidio dod i

benderfyniad erbyn y dyddiad hwnnw ynglŷn â chyflwyno rhybudd ar gyfer gweithredu hynny o flwyddyn ariannol 2017/18 ymlaen.

- Nodwyd bod angen i'r Cyngor benderfynu erbyn Rhagfyr eleni os yw am godi premiwm ar ail gartrefi o 2018/19 ymlaen ac awgrymwyd y dylid ymestyn yr ymchwiliad i edrych ar yr opsiynau (a'r risgiau) ynghlwm â hynny, gan hefyd edrych ar faterion eraill megis y posibilrwydd o godi treth twristiaeth o 5% er mwyn ariannu cyfleusterau o fewn y gymuned. Cytunwyd i drafod hynny ymhellach ar ddiwedd y cyfarfod yng Nghyfarfod Paratoi'r Pwyllgor.
- Nodwyd, er y croesawid addewidion y gwahanol bleidiau gwleidyddol i leihau trethi busnesau bach, y byddai perchnogion unedau hunan ddarpar sydd wedi trosglwyddo i'r gyfundrefn Trethi Annomestig yn elwa o hynny hefyd, ac y dylid llobio'r Aelodau Cynulliad er mwyn gweld oes yna rywbeth y gellid ei wneud ynglŷn â'r sefyllfa.

Diolchodd yr Aelod Cabinet i'r craffwyr am eu gwaith trylwyr oedd wedi arwain at well dealltwriaeth o'r sefyllfa a nododd ei fod yn derbyn 3 argymhelliad yr ymchwiliad yn y meysydd trethiant, prisio a chynllunio. Ychwanegodd ei fod yn credu fod yr ateb i'r broblem i'w ganfod o fewn y drefn gynllunio. Awgrymodd hefyd y dylai'r pwyllgor craffu edrych ar yr opsiynau (a'r risgiau) ynghlwm â chodi premiwm ar ail gartrefi a chyflwyno awgrymiadau i'r Cabinet. Cytunwyd i drafod hynny ymhellach ar ddiwedd y cyfarfod yng Nghyfarfod Paratoi'r Pwyllgor.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad a'i gyflwyno i'r Aelod Cabinet Adnoddau.

7. YMGYSYLLTU AR HER GWYNEDD

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cynghorwyr John Wyn Williams ac R.H.Wyn Williams, fu'n cynrychioli'r pwyllgor hwn mewn cyfarfod o Grŵp Ymgysylltu Gwynedd ar 5 Ebrill oedd yn cymryd stoc o ymarferiad Her Gwynedd i weld pa wersi y gellid eu dysgu ynglŷn â threfniadau ymgysylltu'r Cyngor i'r dyfodol.

Nodwyd mai un o brif gasgliadau'r grŵp oedd mai un o wendidau posib' Her Gwynedd oedd bod peth o'r cynnwys a ddarparwyd gan y gwasanaethau yn anodd i'r cyhoedd ei ddeall ac yn defnyddio iaith gymhleth a gormod o "dermau Cyngor" na all y cyhoedd eu deall (yn y Gymraeg na'r Saesneg) a bod yr anallu i gyfathrebu negeseuon clir a syml yn wendid y mae angen edrych arno. Awgrymwyd efallai bod lle yma am waith gan Ymchwiliad Craffu neu Grŵp Tasg i edrych ar sut y gellid gwella ar hyn.

Nodwyd y bu'r ymarferiad hwn yn ymarferiad newydd a gwahanol o safbwynt craffu a gofynnwyd i'r aelodau geisio asesu a oedd cryfderau a / neu wendidau i'r trefniadau hyn er mwyn gallu ceisio dod i gasgliad a ellid defnyddio'r math yma o ymarferiad craffu i'r dyfodol, a hynny mewn gwahanol feysydd.

Yn ystod y drafodaeth:-

- Casglwyd bod yr ymarferiad o safbwynt craffu wedi bod yn ymarferiad llwyddiannus, lle gellid ymgeisio gwneud gwaith tebyg mewn meysydd eraill i'r dyfodol.
- Nodwyd bod y math hwn o ymarferiad yn osgoi dyblygu gwaith.

- Awgrymwyd nad oedd angen i swyddogion fynd gyda'r craffwyr i gyfarfodydd o'r fath ac y dylai'r aelodau lunio eu cofnod / adroddiad eu hunain o gasgliadau'r drafodaeth.

Nododd y Dirprwy Arweinydd fod cynnwys y craffwyr yn y grŵp wedi bod yn werthfawr iawn a manylodd ar y gwaith pellach sydd i'w wneud yng nghyswllt yr ymarferiad Her Gwynedd.

8. GWAITH CRAFFU PELLACH – SYMYLRWYDD IAITH (WRTH YMGYSYLLTU)

Cyflwynwyd – sgôp ar gyfer ymchwiliad craffu yn sgil casgliad Grŵp Ymgysylltu Gwynedd mai un o wendidau posib' Her Gwynedd oedd bod peth o'r cynnwys a ddarparwyd gan y gwasanaethau yn anodd i'r cyhoedd ei ddeall ac yn defnyddio iaith gymhleth a gormod o "dermau Cyngor" na all y cyhoedd eu deall (yn y Gymraeg na'r Saesneg) a bod lle, o bosib', am waith gan Ymchwiliad Craffu neu Grŵp Tasg i edrych ar sut y gellid gwella ar hyn.

PENDERFYNWYD sefydlu Ymchwiliad Craffu Symylrwydd iaith (Wrth Ymgysylltu) a bod y Cynghorwyr John Wyn Williams ac R.H.Wyn Williams yn aelodau ohono.

9. ARBEDION YN YR ADRAN RHEOLEIDDIO

Croesawyd aelodau o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau i'r cyfarfod i gyd-graffu'r eitem hon gydag aelodau'r Pwyllgor Craffu Corfforaethol.

(A) Rhan 1 – Arbedion Pellach

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Adran Rheoleiddio (Dros Dro) yn gofyn i'r pwyllgor graffu cynlluniau arbedion a gyfeiriwyd gan y Cabinet am waith pellach gan y craffwyr, sef dau gynllun yn ymwneud â lleihau cyllidebau Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd a chynllun yn ymwneud â lleihau'r gyllideb ar gyfer hysbysebu ceisiadau cynllunio.

Gwahoddwyd Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Cymunedau i ddweud gair cyn i'r Pennaeth Adran Rheoleiddio Dros Dro amlinellu cynnwys yr adroddiad.

Rhoddyd cyfle i'r aelodau holi'r Aelod Cabinet a'r swyddogion a chyflwyno sylwadau. Yn ystod y drafodaeth:-

- Mynegwyd cefnogaeth i gefnogi staff y Cyngor a'u grymuso.
- Mynegwyd cymeradwyaeth i fod yn edrych ar yr arbedion o safbwynt pobl Gwynedd yn hytrach nag o safbwynt y Cyngor.
- Nodwyd y bydd cydweithio yn haws o hyn allan o bosib'.
- Nodwyd risg gan yr aelodau ynghylch codi ffioedd gan nad oedd manylion yn bodoli ar hyn o bryd.
- Nodwyd bod budd wedi bod o graffu'r adroddiad ar y cyd rhwng y ddau bwyllgor.

Gwahoddwyd Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Cymunedau i grynhoi cyn i Gadeirydd y Pwyllgor Craffu Corfforaethol gloi'r drafodaeth.

PENDERFYNWYD

- (a) **Derbyn yr wybodaeth yn yr adroddiad, yn cynnwys yr hyn sydd wedi ei gyflawni ar yr arbedion hyd yn hyn.**
- (b) **Argymhell i'r Cabinet bod yr Adran yn bwrw ymlaen i gyfarfod arbediad o £278,440 drwy weithredu ar gynllun amgen a fydd yn canolbwyntio ar gynyddu incwm, newid strwythur a lleihau risgiau sydd yn rhwystro arbedion sydd wedi eu cymeradwyo rhag eu gwireddu.**
- (c) **Bod yr adran yn adrodd ar y cynnydd ar yr holl arbedion a thoriadau ynghyd â ffigurau pendant i ymrwymo iddynt o ran cynllun amgen i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ymhen 9 mis.**

(B) Rhan 2 – Arbedion Pellach – Difa Pla

Cyflwynwyd – adroddiad yr Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol yn diweddarau'r aelodau ar opsiynau posib' ar gyfer darpariaeth y Gwasanaeth Difa Pla a Wardeiniaid Cŵn i'r dyfodol ac yn gofyn iddynt graffu'r opsiynau a gynigir i gau'r bwch ariannol presennol.

Gwahoddwyd Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Cymunedau i ddweud gair cyn i'r Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol amlinellu cynnwys yr adroddiad.

Rhoddwyd cyfle i'r aelodau holi'r Aelod Cabinet a'r swyddogion a chyflwyno sylwadau. Yn ystod y drafodaeth:-

- Mynegwyd cefnogaeth i'r ffordd amgen o gwrdd â'r arbedion / toriadau ac am feddwl yn ddyfeisgar.
- Croesawyd y datblygiad i redeg y gwasanaeth fel busnes hunan gynhaliol.
- Pwysleisiwyd yr angen i'r gwaith marchnata gael ei wneud gynted â phosib' er mwyn cynyddu lefel defnydd y gwasanaeth (yn arbennig yn Arfon).
- Nodwyd y risg o gynyddu'r gost yn ormodol (risg y byddai pobl yn mynd â'u busnes i rywle arall), ond croesawyd lefel o 10% yn is na'r farchnad.
- Pwysleisiwyd hefyd bod rhaid cadw enw da'r gwasanaeth, gan barhau i sicrhau fod safon y gwasanaeth yn gyflym ac effeithiol.
- Croesawyd bod gwarant o wasanaeth yr un diwrnod i gleientau bregus, e.e. cartrefi henoed.
- Nodwyd y risg o ddileu'r gwasanaeth – gan fod llawer o'r gwaith yn fewnol gallai arwain at gwmnïau preifat yn codi prisiau uchel iawn, a fyddai yn ei dro yn diddymu unrhyw arbedion.
- Croesawyd mai un pris fyddai i gleientau ar draws y sir.
- Nodwyd yr angen i sicrhau fod modd talu am y gwasanaeth yn rhwydd ac i ddatblygu hynny.
- Nodwyd y negeseuon negyddol yn y wasg, a bod yma gyfle i ymfalchïo mewn cwrdd â'r arbedion sy'n rhaid eu gwireddu mewn modd llawer mwy dyfeisgar.

Gwahoddwyd Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Cymunedau i grynhoi cyn i Gadeirydd y Pwyllgor Craffu Corfforaethol gloi'r drafodaeth.

PENDERFYNWYD

- (a) Argymhell i'r Cabinet wireddu'r camau a argymhellir yn rhan 3 a 4 yr adroddiad gyda'r nod o wireddu cynnydd mewn incwm oddeutu £40,000 y flwyddyn, yn hytrach na diddymu'r Gwasanaeth Difa Pla yn ei gyfanrwydd.**
- (b) Gofyn i'r gwasanaeth adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ymhen blwyddyn.**

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00 y.b. a daeth i ben am 12.25 y.h.

CADEIRYDD